

Hírek a külföldi élelmiszer-minőségsszabályozás eseményeiről

10/99 Dél-Afrika: Szabadkereskedelmi megállapodás az EU-val

3 éves tárgyalássorozatot, majd az 1999. januárjában a Davos-i (Svájc) Világgazdasági Konferencián elért áttörést követően végre megszületett a szabadkereskedelmi megállapodás az Európai Unió és Dél-Afrika között. A legádázabb viták a földrajzi területekhez kapcsolódó nevek használata körül bontakoztak ki; az EU ugyanis vonakodott attól, hogy esetleg precedenst teremtsen az USA-val 1999. tavaszán kezdődő hasonló jellegű tárgyalásokhoz. A most született megállapodás értelmében amelyet még jóvá kell hagynia az Európai Bizottságnak és a Miniszteri Tanácsnak, illetve a dél-afrikai parlamentnek is – az elkövetkezendő 12 év folyamán Dél-Afrika bortermelői használhatják a „port” és a „sherry” elnevezéseket. Az egyezmény keretében a dél-afrikai termékek 95%-a minden vám nélkül beléphet az EU piacára, míg az EU árucikkeinek mintegy 85%-a – 10 éven keresztül – minden megkötés nélkül forgalmazható lesz Dél-Afrikában. Az EU azonban ragaszkodott ahhoz, hogy a gabonafélékre ne terjedjen ki a megállapodás; Dél-Afrikának pedig ahhoz fűződött speciális érdeke, hogy az ipari javak területén az ötvözetek és az alumínium termékek ne képezzék a megállapodás tárgyát. A megbeszélések folytatódnak tovább: 1999. végére várhatóan megegyezés születik Dél-Afrika halban gazdag partmenti vizeinek közös hasznosításáról. (World Food Regulation Review, 1999. március, 9-10. oldal)

11/99 Új-Zéland: Társadalmi vitára bocsátva az élelmiszerek besugárzása

Az Ausztrál-Új-Zélandi Élelmiszer Hatóság (ANZFA) társadalmi vitára bocsátott Új-Zélandban egy szabványtervezetet, amely csak különleges engedély birtokában tenné lehetővé az élelmiszerek és az élelmiszer-összetevők besugárzását (Ausztráliában már volt hasonló felmérés). Az új-zélandi kormány támogatja az ANZFA erőfeszítéseit, sőt az Egészségügyi, valamint a Mezőgazdasági és Erdészeti Minisztérium segédanyagot is készített a probléma jobb megértéséhez, illetve az élelmiszer-besugárzás előnyeinek ismertetéséhez. A tervezet szerint az engedély kérelmeket eseti alapon bírálják el, figyelembe véve az alkalmazott dózist és csomagolóanyagokat, valamint a besugárzáshoz használt eszközöket és helyiségeket. A kérvény előterjesztőjének bizonyítania kell, hogy a

besugárzás technológiai vagy élelmiszerhigiéniai célokat elégít ki. Minden besugárzott élelmiszert feltűnően meg kell jelölni pl. az „Ionizáló sugárzással/elektronokkal kezelve” vagy a „Besugárzott ... (élelmiszer neve)” feliratok egyikével. A tervezet előírja a besugárzott komponenseket tartalmazó élelmiszerek külön jelölését is. (World Food Regulation Review, 1999. március, 8. oldal)

12/99 EU: Az Európai Parlament jóváhagyta az élelmiszerek korlátozott besugárzását

Több mint egy évtizedes patthelyzetnek vetett véget az 1999. január 28-i szavazás, melynek eredményeként az Európai Parlament jóváhagyta az élelmiszerek korlátozott besugárzását mindazon tagállamokban, ahol ez eddig tilos volt. Az egyes nemzeti szabályozásokat csak 2002. december 31. után kell maradéktalanul összehangolni az új, előkészületben levő keretdirektívával, amely – egyaránt vonatkozva az élelmiszerek és élelmiszer-összetevők előállítására, forgalmazására és importjára – az alábbi esetekben engedélyezi a besugárzást: 1) ha semmiféle egészségügyi kockázat nem merül fel és az alkalmazási feltételek megfelelnek a direktíva előírásainak; 2) ha a kezelést ésszerű technológiai indokok teszik szükségessé és az a fogyasztók számára is előnyös; 3) ha a besugárzást nem a Jó Gyártási és Mezőgazdasági Gyakorlat higiéniai hiányosságainak elkenőzésére vagy helyettesítésére kívánják felhasználni. Mindezek szem előtt tartásával a besugárzás a következő célokat szolgálhatja: 1) az élelmiszerek megszabadítása a veszélyes szervezetektől, megelőzve ezáltal bizonyos humán betegségek kifejlődését; 2) a bomlási folyamatok késleltetésével az élelmiszerek eltarthatósági idejének meghosszabbítása; továbbá 3) az idő előtti érésből vagy csírázásból származó veszteségek csökkentése. A besugárzott élelmiszerek jelölése kötelező lesz még abban az esetben is, ha a késztermék valamely besugárzott komponensének részaránya nem éri el az össztömeg 1%-át. Az ömlesztett termékeken vagy azok közelében is fel kell tüntetni „Az ionizáló sugárzással kezelt” szavakat. Az említett előírásokat az EU tagságra pályázó közép-kelet-európai országoknak, valamint Norvégiának is be kell építenie saját nemzeti törvényhozásába. (World Food Regulation Review, 1999. március, 3-4. oldal)

13/99 EU: A Parlament felhívja a figyelmet a bioélelmiszerekről szóló előírás „felhígulásának” veszélyeire

Az Európai Parlament küldöttei sürgetik a bioélelmiszerekről szóló előírás-tervezet visszavonását, mivel véleményük szerint az egyes nemzeti kormányok megpróbálják a jelenlegi javaslat felhígítását. A fogyasztói bizalom ugyanis könnyen meginoghat azokban az országokban, ahol már

most is igen magas mércék vannak, ha azok az államok, ahol a biotermelés még igen kezdetleges szinten áll, alacsonyabb követelményszintet állítanak fel. Ezt pedig azért tennék, hogy a gazdálkodók számára megkönnyítsék az intenzív állattartásról való áttérést az extenzív módszerekre. A parlamenti küldöttek nem tartanak elfogadhatónak olyan derogációkat (átmeneti könnyítéseket), amelyeket egyes országok a „szélsőséges éghajlati feltételekre” hivatkozva kérnek az átmeneti időszak megkönnyítésére. A biotermesztés, valamint a biotermékek jelölése és forgalmazása tekintetében a felszólalók egységes és szigorú Codex szabványok megalkotását sürgették. (World Food Regulation Review, 1999. március, 6-7. oldal)

14/99 London: Világos jelöléssel kell ellátni minden, genetikailag módosított szervezetet tartalmazó élelmiszert

Várhatóan 1999. február végéig befejeződnek a közétkeztetőkkel és az éttermekkel folytatott konzultációk arról, hogyan kell végrehajtaniuk az új élelmiszerjelölési előírásokat. Az élelmezési vállalatok egy 6 hónapos türelmi időszakot kapnak dolgozóik felkészítésére és az étrendjük megváltoztatására. Minden, genetikailag módosított szervezeteket (GMOs) tartalmazó élelmiszert egyértelmű és félreérthetetlen jelöléssel kell ellátni Nagy-Britanniában – függetlenül attól, hogy ténylegesen hol kerül értékesítésre – még abban az esetben is, ha csak a lehetősége fennáll annak, hogy az adott élelmiszer genetikailag manipulált komponenst tartalmazhat. A genetikailag módosított élelmiszerek biztonságos voltáról a nagy szupermarketek is igyekeznek meggyőzni vásárlóikat és intenzív adatgyűjtést folytatnak az ilyen élelmiszerekkel kapcsolatos fogyasztói reakciókról. (World Food Regulation Review, 1999. március, 12. oldal)

15/99 London: Intenzíven keresik a szerves foszfátokat tartalmazó peszticidek alternatíváit

Parlamenti képviselők egy csoportja előtt szólva Jeff Rooker, élelmiszerbiztonsági miniszter kijelentette, hogy Nagy-Britannia továbbra is folytatja a szerves foszfátok használatának nyomon követését, illetve a kiváltásukat célzó alternatív lehetőségek kutatását. A brit kormány már most azt tanácsolja a farmereknek, hogy mindenképpen igyekezzenek elkerülni a szerves foszfátok használatát a mezőgazdaságban (az állatgyógyászat egyelőre még nem nélkülözheti ezeket a vegyületeket). A Környezeti és Egészségvédelmi Intézet, valamint az orvosi és pszichiátriai kollégiumok folytatják e téren kutatásaikat. (World Food Regulation Review, 1999. március, 13. oldal)

16/99 USA: A Mezőgazdasági Minisztérium javasolja a nyershús besugárzásának engedélyezését

Új javaslatokkal állt elő a Mezőgazdasági Minisztérium (USDA) a nyershús besugárzásának szabályozásával kapcsolatban. Miután az Élelmiszer és Gyógyszer Hivatal (FDA) még 1997.decemberében jóváhagyta az élelmiszerek besugárzását, mint a biztonságot szolgáló eljárást, az USDA mostani javaslatai megkövetelik a besugárzás tényének feltüntetését a friss vagy fagyasztott nyershúsok és egyes húskészítmények címkéjén. Dan Glickman mezőgazdasági miniszter szerint a besugárzás nagyon fontos eszköz lehet az élelmiszerbiztonság magas szinten tartásához, így például ez a ma ismert egyetlen biztos módszer az E. coli 0157:H7 elpusztítására a nyers húsban. Emellett hatékonyan alkalmazható egyéb kórokozók (Listeria, Salmonella, Campylobacter) számának jelentős csökkentésére is. A miniszter azonban kiemelte, hogy a besugárzást más élelmiszerbiztonsági eljárásokkal közösen indokolt használni, mindenek előtt a HACCP rendszer keretei között. Teljes egyetértés mutatkozik abban, hogy a besugárzott élelmiszereket – a fogyasztó tájékoztatására – egyértelmű jelöléssel kell ellátni; a részleteket illetően azonban (pl. hogy hol helyezkedjék el a figyelmeztető jelzés) még koránt sincs konszenzus. (World Food Regulation Review, 1999. március, 13–14. oldal)

17/99 USA: A mezőgazdasági miniszter szorgalmazza az „organikus” hús- és baromfi készítmények külön jelölését

A Mezőgazdasági Minisztérium (USDA) Élelmiszerbiztonsági és Ellenőrző Szolgálatára évekig ellenezte a húskészítmények organikus jelölését, mondván, hogy annak feltételeit nem lehet egyértelműen definiálni. A hosszú vitát megunva Dan Glickman mezőgazdasági miniszter 1999. január 14-én személyesen jelentett be egy új átmeneti intézkedést, melynek értelmében a hús- és baromfihús készítmények is viselhetnek tanúsított organikus jelöléseket. Ennek feltétele – akárcsak más biotermékek esetében is – természetesen az, hogy a húskészítmények, illetve azok előállításuk módja feleljen meg valamennyi vonatkozó szövetségi, állami és helyi előírásnak, ne károsítsa a környezetet, továbbá járuljon hozzá a biológiai diverzitás növeléséhez és a talaj regenerálódásához. A miniszter szerint a hústermékek organikus jelölése piaci expanziót tesz lehetővé a termelők számára. Az átmeneti intézkedés mindaddig érvényben marad, amíg az Agrárpiaci Szolgálat el nem végzi az USDA azon törvényjavaslatának felülvizsgálatát, amely megpróbálja egységesíteni az „organikus” jelző használatát. A javaslat nyilvános vitára bocsátására a közeljövőben kerül sor. (World Food Regulation Review, 1999. március, 15–16. oldal)

18/99 Kolumbiai tárgyalások a genetikailag manipulált szervezetek kereskedelmével kapcsolatos biológiai biztonságról

1999. február 14-23. között tartják Cartagena-ban (Kolumbia) 130 ország küldötteinek részvételével az ENSZ Biológiai biztonságról szóló jegyzőkönyvének kidolgozását célzó tárgyalásokat. A megnyitást követő első hetet – bár sikerült némi haladást elérni – éles viták jellemezték arról, hogy a nemzetközi forgalomban konkrétan mely genetikailag módosított szervezeteket kell külön ellenőrzésnek alávetni. Megfigyelők szerint azonban a késhegyre menő viták ellenére elképzelhető a jegyzőkönyv végleges formába öntése a tárgyalások befejezéséig. A nem hivatalos, zárt ajtók mögött folytatott tárgyalásokon máris születtek bizonyos kompromisszumok. Az értekezleten résztvevő országok tagjai a biológiai sokféleségről megkötött Konvenciónak is. A mostani tárgyalások célja „a megfelelő szintű védelem biztosítása a modern biotechnológiai eljárások segítségével létrehozott élő módosított szervezetek biztonságos szállítása, kezelése és felhasználása terén, figyelembe véve a biológiai diverzitás megőrzésére és fenntartható használatára, továbbá az emberi egészségre gyakorolt potenciális káros hatásokat, különös tekintettel a nemzetközi kereskedelem vonatkozásaira”. (World Food Regulation Review, 1999. március, 19. oldal)

19/99 EU: Nem lesz könnyű a csomagolási hulladékokról szóló direktíva felülvizsgálata

Öt évvel azután, hogy elfogadták az Európai Unió ellentmondásokkal terhelt irányelvét a csomagolásról és a csomagolási hulladékokról, újabb jogi csatározásokra van kilátás az ipar, a tagállamok és a Bizottság között az egyre szükségesebbé váló átdolgozást illetően. A szóban forgó 94/62. számú keretdirektívát az utolsó tagállam, Görögország csak nemrégiben vette át, de a Bizottság máris azt tervezi, hogy 1999. végéig új célokat állapít meg a hulladékok visszanyerésével és újrahasznosításával kapcsolatban. Egyes szakértők felvetése szerint az új célok meghatározásával várni kéne olyan vitás kérdések rendezéséig, mint például a hulladék fogalmának egyértelmű, európai szintű definiálása, a megfelelő hozam-ráfordítás elemzések elvégzése vagy a hatékony megfigyelési és kényszerítő eszközök kidolgozása. Aggodalomra adnak okot a németországi szigorú újrahasznosítási követelmények is, amelyek diszkriminációt jelenthetnek más államok vállalataival szemben. Nem tartják megfelelőnek az ezen követelmények alapjául szolgáló életciklus-elemzéseket sem. (World Food Regulation Review, 1999. március, 20–21. oldal)

20/99 Franciaország: „Ésszerű Gazdálkodás” - harmadik út az intenzív módszerek és a biogazdálkodás között

A bioélelmiszerek tanúsítványait kiállító szervezet által a peszticidek és a műtrágyák használatára kivetett rendkívül szigorú korlátozásokat ellenző farmerek és szupermarket-láncok közösen kidolgoztak egy új, „ésszerű mezőgazdaság” címkét, amely szerintük a harmadik utat képezheti az intenzív és a biogazdálkodás között. Ezt a jelölést azok az agrártermékek viselhetnék, amelyeket a következő kontrollált feltételek mellett állítanak elő: szigorúan limitált műtrágya- és peszticidhasználat, évenkénti vetésforgó alkalmazása és csökkentett vízfogyasztás. Ez a környezetet tiszteletben tartó Ésszerű Mezőgazdasági Fórum (FARRE) által kidolgozott koncepció szöges ellentétben áll a tanúsított biogazdálkodással, amely elutasítja minden, kémiai eredetű peszticid és műtrágya alkalmazását. Jelenleg egyre növekszik a francia közvélemény érdeklődése az élelmiszerek biztonsága és minősége iránt: mind több vásárló keresi az AB („Agriculture Biologique”) címkével jelölt bioélelmiszereket, amelyek választéka nemsokára kiegészülhet a „Reasonable Agriculture” termékekkel is. (World Food Regulation Review, 1999. április, 7. oldal)

21/99 Malajzia: A biztonsági és a költségtényezők vezérlik a genetikailag módosított élelmiszerek jelölésével kapcsolatos döntéseket

Chua Jui Meng egészségügyi miniszter a Kuala Lumpur-i Nemzetközi Élelmezésbiztonsági Konferencián 1999. március 6-án megerősítette, hogy a genetikailag módosított szervezetek (GMO) jelölésével kapcsolatos döntéseket csakis a biztonsági és a költségtényezők motiválhatják. A kormány felkéri a tanácsadó testületeket a genetikailag manipulált élelmiszerek fogyasztásával kapcsolatos biztonság tanulmányozására. A maláj fogyasztói szövetségeket különösen aggasztja, hogy egyes brit kutatók szerint a genetikailag módosított burgonya káros hatást gyakorol a kísérleti patkányokra. E szövetségek azt szeretnék, ha a kormány teljesen betiltaná a genetikailag manipulált élelmiszerek behozatalát és értékesítését. Mielőtt azonban a kormány bármilyen döntést hozna, a tengerentúli eredmények tanulmányozására az Egészségügyi Minisztériumon belül felállítják az Élelmiszer Minőségellenőrző Osztályt. (World Food Regulation Review, 1999. április, 10. oldal)

22/99 EU: Kompromisszumos megállapodás született a CAP felülvizsgálatára

Több mint 1 éves vitát követően az EU mezőgazdasági miniszterei olyan kompromisszumos kísérleti javaslatot fogadtak el, amely lehetővé teszi a

Közös Mezőgazdasági Politika (CAP) újraformálását. A tervezett megállapodás egyes hiányosságai azonban könnyen megtorpedózhatják a reform gyakorlati kivitelezését, amelyet pedig egyre sürgetőbbé tesz a közép-kelet-európai országokkal történő kibővítés, valamint a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) sora következő mezőgazdasági tárgyalásainak előkészítése. A megállapodás két legnagyobb hiányossága, hogy egyrészt figyelmen kívül hagyja a Bizottságnak a garantált árak lefaragására irányuló korábbi javaslatát, másrészt pedig nem tesz eleget az állam- és kormányfők költségvetési megszorításokat követelő 1998. februári felhívásának sem. A német kormány nyomására a fenti kompromisszumos javaslat továbbításra kerül annak ellenére, hogy a legtöbb tagállam elfogadhatatlanul gyengének tartja azt; ez a javaslat ugyanis részét képezi az Agenda 2000 néven ismertté vált, az EU keleti kibővítését előkészítő reformcsomagnak. (World Food Regulation Review, 1999. április, 5-6. oldal)

23/99 EU: A Bizottság egységes adókat javasol a peszticid használat visszaszorítására

A Bizottság által kezdeményezett új stratégia arra irányul, hogy az Európai Unió mind a 15 tagállamában egységes adókat állapítsanak meg a peszticidek használatára, ösztönözve ezzel egyrészt mezőgazdasági alkalmazásuk jelentős csökkentését, másrészt elősegítve a belső piac harmonizálási követelményeit. Jelenleg 5 tagállamban vetnek ki adókat a peszticidek használatára, de komolyan fontolgatják azt más országok is. Az egységes adók alkalmazása jelentős lépés lenne a verseny tisztaságának megteremtéséhez is. (World Food Regulation Review, 1999. április, 5. oldal)

24/99 London: Pénzbírsággal sújtható a genetikailag módosított élelmiszerek nem megfelelő jelölése

5000 fontig terjedő pénzbírságra számíthatnak azok az élelmiszer-előállítók és kiskereskedők, akik nem az előírásoknak megfelelően jelölik a genetikailag módosított élelmiszereket. A várhatóan 1999. április elején életbe lépő új Élelmiszerjelölési Rendelet – amelyek összhangban állnak az Európai Bizottság újszerű élelmiszerekről szóló 258/98. számú rendeletével – feljogosítják a helyi kereskedelmi szabványosítási irodákat arra, hogy a jelölési előírások megsértése esetén bírósági eljárást kezdeményezzenek. A kapcsolódó európai rendelkezéshez hasonlóan mentességet élveznek a sűrítő adalékanyagok, továbbá azok a manipulált összetevők, amelyeknél a feldolgozási eljárásból kifolyólag már nem ismerhetők fel a módosított gének. Az Egyesült Királyságban végzett korábbi felmérések azt mutatták, hogy 32, potenciálisan genetikailag

módosított összetevőket is tartalmazó, vizsgált élelmiszer közül egyetlen egynek a címkéjén sem szerepelt ez a megállapítás, sőt 8 terméken kimondottan garantálták, hogy nem tartalmaz módosított komponenst. (World Food Regulation Review, 1999. április, 13. oldal)

25/99 Thaiföld: A tervek szerint nem kell előre engedélyeztetni az étrendi kiegészítők forgalomba hozatalát

A thaiföldi Élelmiszer és Gyógyszer Adminisztráció (FDA) azt fontolgatja, hogy a jövőben nem lesz szükséges az étrendi kiegészítők forgalomba hozatala előtti jóváhagyás, de nagyobb figyelmet kell fordítani a piacon már jelenlevő termékek reklámozásának ellenőrzésére. Ez azt jelenti, hogy az emberi egészséggel összefüggő étrendi kiegészítőket ezentúl FDA-regisztrálás nélkül is forgalomba lehet hozni, de azok hamis reklámozása vagy jelölése esetén retorziókra kell számítani. Az új politikai elképzelések gyakorlati megvalósítására leghamarabb 1999. májusában kerülhet sor. Az eddigi engedélyezési rendszer megváltoztatását az tette szükségessé, hogy sok gyártó – visszaélve az FDA engedélyével – a fogyasztók megtévesztésére használta fel azt. (World Food Regulation Review, 1999. április, 12. oldal)

26/99 USA: Az élelmiszerbiztonsági programok egységes szabályozására van szükség

Az élelmiszerbiztonsági ügyekben illetékes Elnöki Tanács azon a véleményen van, hogy egyetlen kerettörvényben kell egyesíteni az USA valamennyi, az élelmiszerek biztonságával kapcsolatos szövetségi programját. Ez az ajánlás csupán egyike az USA Szövetségi Tudományos Akadémiája által 1998. augusztusában tett 5 javaslatnak, amely a biztonságos élelmiszerek előállítására vonatkozik. A tudósok szerint az Egyesült Államok jelenlegi élelmiszerszabályozása nagyon szétaprózott. Az akadémiai jelentésben foglalt további javaslatok egy össz-szövetségi átfogó élelmiszerbiztonsági terv kidolgozását sürgetik, megállapítva, hogy annak a közegészségügyi kockázatok szigorúan tudományos módszerekkel történő felmérésén kell alapulnia. Vannak azonban még további megerősítésre váró területek is, így például az élelmiszerek szennyeződésének megelőzésére új módszereket kell kifejleszteni. Az Élelmiszerbiztonsági Elnöki Tanács maximálisan egyetért ezekkel a javaslatokkal: folyamatban van már a jelenlegi helyzet felmérése és az átfogó élelmiszerbiztonsági terv kidolgozása. Különösen fontos, hogy az illetékes szövetségi hivatalok az élelmiszerbiztonság témájában jó együttműködést alakítsanak ki a helyi hatóságokkal és önkormányzatokkal. (World Food Regulation Review, 1999. április, 13. oldal)

27/99 USA: Kérvény az antibiotikumok állati takarmányokban való alkalmazásának betiltására

A Közérdekű Tudományok Központja (CSPI), egy fogyasztói érdekvédelmi szervezet úgy véli: felül kell vizsgálni a növekedésserkentő antibiotikumok használatát a hústermelő háziállatok takarmányozásában. Az Élelmiszer és Gyógyszer Hivatalhoz (FDA) eljuttatott petíciójukban sürgetik, hogy a jövőben az állati takarmányokat ne dúsítsák a humán gyógyászatban is alkalmazott antibiotikumokkal, így pl. penicillinnel vagy eritromicinnel. Követelik továbbá az olyan állatgyógyászati szerek betiltását is, amelyeket ugyan nem használnak közvetlenül a humán egészségügyben, de kémiai szerkezetüket tekintve igen hasonlóak az emberi gyógyszerekhez. A petíció aláírói azt az évtizedek óta lappangó fogyasztói félelmet veszik alapul, miszerint az antibiotikumokra rezisztens kórokozók kifejlődése lehetetlenné teheti az emberek gyógyítását. Bár az FDA többször is hangot adott annak az eltökéltségének, miszerint a növekedésserkentők állattenyésztésben történő alkalmazását rendkívül szigorú engedélyezési eljárás előzi meg, a CSPI ezt nem tartja kielégítő garanciának. Az USA-ra nyomás nehezedik ezen a téren az Európai Unió részéről is: a legutóbbi tudományos eredményekre hivatkozva 1998. júniusában a tagállamok megtiltották 4 antibiotikum alkalmazását az állati takarmányokban. (World Food Regulation Review, 1999. április, 25–26. oldal)

28/99 Franciaország: Az új Élelmiszerbiztonsági Hivatal felméri az egészségügyi kockázatot

Egy 1998. évi jogszabály új megfigyelő (monitoring) rendszer létrehozását írja elő élelmiszerekre és gyógyszerekre. Ennek megfelelően hozták létre - az egészségügyi készítmények biztonságát felügyelő két intézet mellett harmadikként - az Élelmiszerbiztonsági Hivatalt (AFFSA), amely a kritikus élelmiszerbiztonsági tényezőket kíséri majd figyelemmel, különös tekintettel a genetikailag manipulált szervezetekről folyó transz-atlanti vitára és a hormonkezelt marhahúsra, valamint a híres francia sajtgyártásnak sok milliárdos veszteségeket okozó *Listeria* fertőzésekre. Mindhárom intézmény a Mezőgazdasági, az Egészségügyi és a Fogyasztói Ügyek Minisztériumának közös felügyelete alá tartozik. Feladatai végrehajtásához az AFFSA 56 millió dolláros éves költségvetéssel és 720 alkalmazottal rendelkezik. Legfontosabb tevékenységét képezi az élelmiszerek és az ivóvíz által okozott egészségügyi és táplálkozási kockázatok felmérése, beleértve az állatbetegségeket, a csomagolóanyagok és az élelmiszerek közötti kölcsönhatásokat, továbbá az élelmiszerek feldolgozása, tartósítása, tárolása és szállítása során felmerülő különféle veszélyforrásokat. (World Food Regulation Review, 1999. május, 6-7. oldal)

29/99 Az EU szigorú élelmiszerbiztonsági programokat követel meg a harmadik országbeli beszállítóktól

Mivel az eddigiekben sok kereskedelmi vita kiindulópontját képezték az élelmiszerbiztonsággal összefüggő kérdések, a Bizottság által készített – és az Európai Parlament 1999. április 13-i szavazásán elfogadott – jelentés hangsúlyozza, hogy minden, az EU által támasztott követelménynek tudományosan szigorúan megalapozottnak kell lennie, mert csak így kerülhetők el a jövőben a harmadik országok viszonylatában felmerülő kereskedelmi problémák. Egy hónappal az említett jelentés benyújtása előtt, 1998. december 31-én lejárt az a határidő, ameddig az EU-n kívüli országoknak elő kellett terjeszteniük saját hazai programjaikat az egyes élelmiszerek által okozott megbetegedések – mindenek előtt a szalmonellózis és a zoonózis – kontrolljára, ami a jövőben alapját és előfeltételét képezhette volna az EU tagállamokba irányuló exportnak. A Bizottság most javaslatot tett ezen határidők (amelyeket a 92/117/EEC számú direktíva ír elő) visszamenőleges hatállyal történő felfüggesztésére. A halasztást a Bizottság szerint az is szükségessé teszi, hogy az EU tagállamok sem tettek még mindenben eleget a fenti direktíva előírásainak. (World Food Regulation Review, 1999. május, 5. oldal)

30/99 EU: Az állam- és kormányfők Berlinben megállapodásra jutottak az Agenda 2000 finanszírozásáról

Beismerve a korábbi törekvések zsákutca jellegét, 1999. március 26-án az Európai Unió tagállamainak vezetői Berlinben megállapodásra jutottak az Agenda 2000 finanszírozásáról 2000 és 2006 között. Mivel azonban a finanszírozáshoz szükséges pénzeszközöket máshonnan vonják el, csorbát szenved a mezőgazdaság reformjának és az egyes régiók támogatásának ügye. Az egészen hajnalig tartó alkudozás során számos probléma vetődött fel: így például megkérdőjeleződött az EU képessége a bővülésre, de nem lesznek egyszerűek a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) soron következő mezőgazdasági tárgyalásai sem. A kompromisszumos megállapodás ugyanis – bár a kölcsönös engedmények talaján jött létre – nem nélkülözhetette az adatok kozmetikázását. A legnagyobb vesztesek a házigazda németek voltak: Gerhard Schroeder kancellárnak el kellett állnia attól a követeléstől, hogy a Közösség mérsékelje hazája hozzájárulását a közös költségekhez. Franciaország ellenállása miatt nem valósulhatott meg a Bizottság által korábban javasolt mélyreható agrárreformok tekintélyes része: így a marhahús garantált árát 30 helyett csak 20%-al csökkentik, azt is két lépésben; a gabonaár ugyancsak 20%-al csökken, de annak megvalósítása is várat még magára. Ami pedig a tejipart illeti, minden reformot (a tej árának mérséklését 15%-al és a kvóták másfél százalékos növelését) 2005-ig elhalasztottak. Az állam- és kormányfők elvetették azt a javaslatot, hogy

iktassák ki a közvetlen támogatásokat: ez azt jelenti, hogy az árcsökkentésekért minden farmer kompenzációban részesül. (World Food Regulation Review, 1999. május, 6. oldal)

31/99 London: A hústermékek jelölése nem mindig felel meg az előírásoknak

A Mezőgazdasági, Halászati és Élelmezésügyi Minisztérium (MAFF) 570 mintavételes vizsgálatot hajtott végre a húskészítmények (kolbászfélék, húsos tészták, hamburgerek) megfelelő jelölésének ellenőrzésére. Az 1999. március 31-én nyilvánosságra hozott jelentés szerint a minták csaknem 15%-ában találtak olyan húsféleséget, amely egyáltalán nem volt jelölve a címkén. Igaz, hogy az 1996. évi Élelmiszerjelölési Szabályzat maximum 25%-os részarányig nem teszi kötelezővé a húsok jelölését, de a vizsgálat szerint sok esetben ezt a felső határt is jóval túlhaladták. A MAFF a vizsgálati eredményekről tájékoztatni fogja a helyi kereskedelmi hatóságokat, mivel azok jogosultak a termelők felé eljárni a jelölési szabályok betartása érdekében. Megértve ennek szükségességét, a nagybani élelmiszer kiskereskedők többsége is rákényszeríti beszállítóit a termelési folyamatok egyértelműbbé tételére. Jeff Rooker élelmiszerbiztonsági miniszter szerint a fogyasztó csak akkor gyakorolhatja maradéktalanul a termékek közötti választás jogát, ha teljes körű és pontos információ áll rendelkezésére a címkén. Ennek gyakorlati megvalósítása többnyire azon múlik, mennyire tudják a termelők kézben tartani saját folyamataikat. (World Food Regulation Review, 1999. május, 16. oldal)

32/99 USA: A Mezőgazdasági Minisztérium 2 millió dollárt szán a konyhakész élelmiszerekkel kapcsolatos kockázat-felmérésre

A Mezőgazdasági Minisztérium (USDA) az 1999. pénzügyi évben 2 millió dollárt irányoz elő a konyhakész, illetve a közvetlenül fogyasztható élelmiszerekkel kapcsolatos mennyiségi és minőségi kockázatelemzés elvégzésére. Az élelmiszerbiztonsági kutatásokra az USDA speciális programjai keretében összesen mintegy 4,6 millió dollár áll rendelkezésre 1999-ben. A fontosabb kutatási témák a következők: az élelmiszerek biztonságát szolgáló folyamatok, az importált zöldség- és gyümölcsfélék biztonsági kérdései, továbbá a kritikus határértékek, illetve a kritikus szabályozási pontok tudományos alapjainak meghatározása. (World Food Regulation Review, 1999. május, 14. oldal)

A hírekben közöltek háttéranyagai a megadott számok alapján a **KÉKI-ÉLMINFO**-nál megrendelhetők.

2. Nemzetközi Szimpózium az élelmiszerek biztonságát és minőségét megőrző csomagolásról

2000. november 8–10. - Bécs, Ausztria

A szimpózium céljai

Az 1996. szeptemberében Budapesten megtartott hasonló témájú nagyon sikeres szimpóziumot követve most ugyanazokat a célokat tűztük ki, mint az első esetben: az előre csomagolt élelmiszerek biztonságával és minőségével foglalkozó alaptudományok terén bekövetkezett haladás áttekintése, a jelenleg folyó kutatás eredményeinek ismertetése és azok megvitatása, illetve a jövőbeli kihatások tanulmányozása. A szimpózium összehozza a szakterületen érdekelt partnereket, akik az alaptudományokkal foglalkoznak, akik a kutatási eredményeket átültetik a gyakorlatba, továbbá azokat is, akik a végtermék biztonságának és minőségének biztosításáért felelősek.

Program

A számos meghívott előadó és felkért hozzászóló, valamint a bejelentendő előadások mellett egy poszterkiállítást is tartalmaz a program, amely az élelmiszer-csomagolással kapcsolatos témák széles körét öleli fel:

- Innováció az élelmiszer-csomagolásban: módosított atmoszféra, fogyasztható, biológiailag lebomló és újrafelhasználható csomagolóanyagok.
- Fizikai kölcsönhatások a csomagolóanyag és az élelmiszer között (komponensek migrációja, aromavesztés, gázok áthatolása), fiziko–kémiai interakciók.
- A csomagolóanyagok érzékszervi hatása.
- A visszanyerés (recycling), illetve az újrafelhasználás biztonsági és minőségi szempontjai.
- Új analitikai és más vizsgálati eljárások.
- Műanyagok, papír, lemez és más csomagolóanyagok.
- A csomagolóanyagok kockázatbecslése és biztonsága (toxikológiai teszt), továbbá a humán befolyásolás vizsgálata.
- A környezetre gyakorolt hatás, valamint környezetbarát és biológiai úton lebomló anyagok kifejlesztése.
- Besugárzás.

Jelentkezés előadásokkal és poszterekkel

Ezúton kérjük a kutatókat és más érdeklődő szakembereket, hogy 1999. november 15-ig küldjék meg a munkájukról szóló rövid összefoglalókat szóbeli előadásként vagy poszterként való elfogadás céljából a következő címre:

ILSI Europe, Fax: 00 32 27620044, e-mail: anh@ilsieurope.be

Folyamatos áramlású centrifuga

A Kendro Laboratory Products által kifejlesztett új Heraeus Contifuge stratos centrifugával nagy szuszpenzió-térfogatok választhatók szét gyorsan és könnyen. Ez a folyamatos áramlású rendszer különösen eredményesnek bizonyult biotermékek begyűjtésében és vízminták vizsgálatában. A berendezés könnyen mozgatható a hozzávaló kocsi segítségével.

A szakaszos centrifugáláshoz képest a Heraeus Contifuge stratos rendkívül gyors feldolgozási időket tesz lehetővé, akár 80 százalékos időmegtakarítás is elérhető.

A Contifuge stratos folyamatos áramlású rotorok a sejtek kíméletes ülepítését garantálják sejtbojlás nélkül. A titán rotor különösen hatékony fermentációs tenyészetekben. Kémiaailag inert és nagy csúcssebességű. Az alacsonyabb sebességet igénylő alkalmazásokban, pl. emberi vagy állati sejtek szétválasztásában, gazdaságos alternatívaként speciális bevonatú alumínium rotort kínálnak. Mindkét rotor teljes egészében autoklávozható. A Contifuge stratos működése során egy integrált perisztaltikus szivattyút vezérel. Egy mikroprocesszor biztosítja, hogy a pumpa automatikusan kikapcsol a gyorsulási vagy fékezési szakaszokban, vagy ha a rotor a minimális forgási sebesség alá kerül.

A Contifuge stratos széles alkalmazási köre a szennyvíz vizsgálati, tengerkutatói és ivóvíz minták feldolgozásától a biokémiai, mikrobiológiai és orvosi tenyészetek szétválasztásáig terjed. Egyéb alkalmazások még: élesztő elválasztása és starter kultúrák előállítása sörgyárak és tejüzemek számára. Végül, de nem utolsósorban a Heraeus Contifuge alkalmazható a gyógyszer- és vegyiparban fehérjék granulálására vagy fém és műanyag részecskék dúsítására.

Kendro Laboratory Products GmbH, Pf.: 1563, D63405 Hanau, Németország
Telefon: 00 49 6181 35300, Fax: 00 49 6181 355973, E-mail: info@kendro.de

Az MTA Élelmiszertudományi Komplex Bizottsága (MTA ÉKB)

F E L H Í V Á S A

Előadásbejelentések küldhetők be az MTA ÉKB, a MÉTE és a KÉKI közös szervezésében megrendezésre kerülő a 2000. évi Tudományos Kollokviumokra (Budapest, 2000. február 25, április 28., szeptember 23. és november 25.) és a XIII. Élelmiszertudományi Konferenciára (2000. május 25-26.).

A Tudományos Kollokviumokra jelentkezéskor a választott időpontot is fel kell tüntetni. A jelentkezés tartalmazza az előadók munkahelyét, beosztását, elérhetőségét, valamint a téma egyoldalú összefoglalóját.

Az XIII. Élelmiszertudományi Konferencia témakörei:

- Megkülönböztetett élelmiszerek (Hungaricumok).
- Származás- és eredet-védett termékek vizsgálata.
- Funkcionális élelmiszerek és a táplálkozástudomány.
- Élelmiszerbiztonság.

Jelentkezési határidő: 1999. december 15.

A kollokviumi bejelentkezéseknél kérjük figyelembe venni, hogy az előadásokról 1-1 oldal - publikálásra alkalmas - összefoglaló is készüljön, melyet a kollokvium kiadványaként jelentetünk meg. Az „Élelmezési Ipar” rendszeresen leközi az összefoglalókat és a leadott előadásokat cikk formájában is megjelenteti. Az Élelmiszertudományi Konferenciára tervezett előadások bejelentésénél is kérjük a téma előzetes rövid ismertetését (egyoldalú összefoglaló) megadni, hogy a témakörbe való besorolást megkönnyítsék.

Felhívjuk az előadók, illetve a szerzők figyelmét, hogy nemzetközileg elismert élelmiszeripari folyóiratunkban - a KÉKI szerkesztésében angol nyelven megjelenő ACTA ALIMENTARIA-ban - örömmel jelentetünk meg minél több tudományos cikket magyar szerzőktől is.

Kérjük, hogy a bejelentkezéseket, szakcikkeket az alábbi címre szíveskedjenek elküldeni:

Központi Élelmiszeripari Kutató Intézet (KÉKI)

1022 Budapest, Herman Ottó u. 15.

Postacím: 1537 Budapest, Pf.: 393.; Fax: 212 9853, 355 8928

Dr. Hernádi Zoltán
ügyvezető igazgató

MÉTE

Dr. Biacs Péter
főigazgató, egyetemi tanár

KÉKI

Dr. Holló János
akadémikus, MTA ÉKB elnök

MTA KKKI